

MILON ČEPELKA

A jestli neumřel...

/a jiné povídky/

Miloň Čepelka

A JESTLI NEUMŘEL...
a jiné povídky

Miloň Čepelka

A JESTLI NEUMŘEL...
a jiné povídky

Tato publikace byla vydána díky laskavé podpoře
společnosti Informační služby - energetika, a.s.

ise

© Miloň Čepelka, 2013

Editor, Preface © Josef Pepson Snětivý, 2013

Cover & Layout: © Nakladatelství ČAS,
Alena Laňková, 2013

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2013
ISBN 978-80-7475-027-4

MALÝ SLOVNÍ APERITIV

Přiznám se, že vám, čtenářům Miloně Čepelky, už léta závidím, čím vás tento autor zase překvapí. Závist je vlastnost nehezka, a tak ji mírním radostí, že mohu být tím, jenž se – měrou méně než skromnou – podílí na tom, že se Miloňova slova dostanou až k vám. A vlastně ani to překvapení není o nic menší.

Snad se autor nebude zlobit, prozradím-li milé zákoutí jeho kuchyně – mám pocit, jako by pro něj bylo snad ještě těžší předat rukopis svému nakladateli, než onen rukopis vůbec stvořit. Jako by vždy pochyboval, zda je dílo dostatečně sluncem slazené a nocí kořeněné (omlouvám se za výpůjčku sloganu, zde velmi přiléhavého). K mé radosti vždy pochybuje

zbytečně – ale krásně zbytečně. A tak mám tu čest a to potěšení vyprovodit do světa již osmou jeho knihu (a prozaický počin toho času pátý), u jejíhož zrodu jsem mohl být.

Vy, kteří jste četli jeho předloňské Svědectví inspektora Toufara /a jiné povídky/, jste byli možná překvapeni už tehdy – já neméně. Proč, na to si každý odpoví sám, vždyť takové překvapení je pocitem příliš individuálním a intimním, než abych to říkal za vás.

Nebudu psát o tom, do čeho se vzápětí začtete stejně dychtivě, jak jsem to učinil já. Místo toho vám popřeji překvapení nemennší, než jaké zažívají hrdinové nových povídek Miloně Čepelky.

Váš

Josef Pepson Snětivý

SYNCHRONICITA

Jako by ho píchlo!

Znal ten zlověstný zvuk z válečných filmů. Sílící a stále bližší, naléhavější. Letadlo řítící se střemhlav k zemi. Belhal se na svých ochromených nohou s pomocí dvou francouzských holí, bílých s modrými držadly, od autobusové zastávky k domku ve vilové čtvrti, kde kdysi dávno vyrůstal a teď čekal na konec.

Zvedl hlavu k obloze, co se děje.

Ale nedělo se nic. Nebe bylo do blankytna vymetené, jen tu a tam se na něm vznášel lehce nadýchnutý obláček jako z vaty. Zvláštní. Slyšel přece dobře! Nohy má sice skoro pryč, dýchání už taky nic moc, sotva udělá pár kroků, potí se stejně jako kdysi otec (ten si, co ho znal, stěžovával, že kvůli tomu spotřebu-

je víc kapesníků než při pravidelné únorové rýmě), uši má však pořád jako sova. Někdy se mu zdá, že opravdu slyší i travu růst. Zatímco se rozhlížel, kravál marně řvoucích leteckých motorů se změnil na pouhé vzdálené hučení. Takhle hučivaly angloamerické bombardovací svazy, když v půli čtyřicátých roků minulého století přelétávaly ve vysokých výškách s nákladem zápalných a tříštivých pum nad jeho domovským Hradištěm kamsi k Drážďanům.

Posadil se na lavičku pod několika lípami, které tu kdysi zasadil prý pradědeček z otcovy strany. Na pozemku sice městském a zřejmě bez povolení, ale to se asi tenkrát tak nebralo. Sáhl do kapsy, má-li v ní klíče, a pro jistotu je obalil kapesníkem, aby je nevytrousil, až bude vstávat. I když..., znejistěl: kdyby mu přesto vypadly, přes látku by při dopadu ani necinkly. Ale věděl by, kam se pro ně vrátit, tak co.

Červnové slunce bylo teprve na vzestupu, sedět v jeho paprscích bylo ještě příjemné. Ale ošíval se, protože hučení nepřestáva-

lo. Přenášelo ho znovu a znovu do dálky a do války. Teď se usmál, když v duchu zase spatřil tatínka, jak se souká do dvojích dlouhých podvlékaček, na konci nohavic se šňůrkami. To kdyby do práce znovu přišlo gestapo a po dvou jeho kolezích z kanceláře, které odvedlo před týdnem, kdyby ti okloboukovaní chlapi v kožeňácích schramstli i jeho. Tak to tenkrát otec každé ráno říkal: kdyby ho *schramstli*! Syn dnes, kdy už je o polovinu starší než tenkrát on, tuší, že to asi mělo zlehčit jeho strach. A taky ví – proto ten úsměv – jak to bylo směšné. Dvoje podvlíkačky proti nacistickému koncentráku!

Jak může kdokoli na světě říkat, že nic podobného neexistovalo! Jen z Hradiště tam umřelo deset lidí. Bulníček, to byl soused, a Povondra, dědeček spolužačky, která ve škole vždycky voněla, protože její prarodič měl na náměstí drogerii plnou mýdel a trestí a bůhvíčeho. Trest – a pro něj trest. Trest smrti. Jaký rozdíl způsobí jeden jediný háček!

Umřel za to, že byl ilegálním činovníkem Sokola. A pan Novotář a pan Krejza. A ti dva tátovi kamarádi z kanceláře. Kudláček a Choura. Ostatní jména zapomněl, a to by se sakra nemělo, zapomínat.

Hučení zase zesílilo.

Jednou museli ve škole i s panem učitelem doopravdy do sklepa. Rozhoukaly se poplašné sirény z tovární střechy. A mnohokrát předtím i později cvičně. I když, tak to říkal dědeček ze sousední Suché Lhoty, o nějakém jejich Hradišti neměli piloti spojeneckých letadel ani potuchy. Ačkoli by mohli mít. I v něm byla německá posádka. Na zámku, který kvůli tomu zabrali a bydlel tam jejich velitel. Torrausch se jmenoval. To jméno v sobě měl dodnes jako zahryznuté, protože cítil nenávisť, kterou s jeho vyslovením otec vyplivoval, kdykoli jel uniformovaný uchvatitel přes město v kočáře taženém dvěma nádhernými tmavěhnědými hřebci s klapkami na očích. Leskli se, přímo svítili. A na dla-

žebních kostkách klapali. Jak se jim kopyta smekala, každé klap se prodlužovalo v jakousi zvukovou šmouhu.

„Torrausch! A Pavlíkovi koně,“ cedil otec mezi zuby. Zaklínací věta v bezmocném vzteku. Se sedlákem Pavlíkem hrávali před válkou v Suché Lhotě divadlo. Operetky nějaké. Blbé asi. Ale ve dvačtyřicátém, jejdastrejda, vystupuje mu to v hlavě zničehonic jako z mlhy: seděl tenkrát na sedačce (byla dřevěná, měla kovové zábradlíčko a byla potažena černým kvítkovaným manšestrem) připevněné k trubce tatínkova kola. Vraceli se od babičky domů do Hradiště. Pospíchali, aby tam maminka nenasyčila představami, co se jim stalo, že nejedou, protože její velké prádlo už jistě skončilo, a při výjezdu z vesnice, kde stál Pavlíkův statek, hospodář vyhlížel u vrat a volal plným, zvukným hlasem:

„Tak to dostal!“

„Co? Kdo?“ tatínek na to, a na chvíličku přestal šlapat do pedálů.

„Smrtihlav!“ zahalekal za nimi Pavlík. A kvůli tomu pak přišel nejen o koně, ale o všechno, dokonce o hlavu.

Někdo ho slyšel a nelenil. Dobří čeští sousedé. To bylo pro tatínka tenkrát nejmín na čtvery podvlíkačky. Můjtybože! Teď už ani neví, jak mu tu Pavlíkovu radost otec vysvětlil. Možná nijak. A možná lišajem smrtihlavem. Hmyzem.

Ale při povinném pláči ve škole – měli v rozvrhu němčinu už od první třídy – se mu hrčivé jméno Reinhard Heydrich a smrtihlav spojili. V něčem ztratila generace posledních zrozců Masarykovy republiky nevinnost bezohledně brzy.

Hučení ne a ne přestat.

V trávě bzučel čmelák, zakryl svým zavalitým tělíčkem celou sedmikrásku. Ale hlavou se nesl jiný zvuk. Čmeláci, stoupající od květiny do ucha, byl jasný, reálný, zatímco ten, jenž mu plnil hlavu, zněl silněji a temně. Spíš přelud, co se stával stále častěji skoro hmata-

telnou představou. Nechtěl si ji připouštět zas a znova, dávno se ji snažil vytěsnit ze vzpomínek. Protože mu za to bylo dodnes stydno.

Poprvé ho to napadlo asi v sedmi letech. Tenkrát se zničehonic začala z nebe snášet hejna úzkých, blyštivých staniolových proužků. Vlastně jedno jediné husté hejno, jako kdyby andělům línala křídla. Nebo jako by se z nich svlékali a pro potěchu lidem, znaveným věčným strádáním a nepřestajnou hrůzou z toho, čeho všeho se ještě dočkají, posílali jakési tajemné stříbrné znamení. Ujištění o solidaritě. Vědomí, že jsou s nimi a nemíní je opustit.

Střízlivé vysvětlení ovšem pravilo, že to bylo americké opatření proti německým radarům, aby se jim znemožnilo či aspoň ztížilo zaměřování přelétávajících obřích strojů. A jeho při té nadílce napadlo, jak by muselo být strašné, kdyby místo těch proužků spadlo náhle na Hradiště celé letadlo. Zřícení mnohých, doprovázené ohněm a kouřem, straši-